

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 182/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť R. H. vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 4 T 113/2010 z 3. mája 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 30/2012 z 22. mája 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 54/2013 z 5. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. H. o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2014 doručená sťažnosť R. H. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného

súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 113/2010 z 3. mája 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 3. mája 2012“), rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 30/2012 z 22. mája 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 22. mája 2013“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 54/2013 z 5. novembra 2013 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 5. novembra 2013“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu z 3. mája 2012 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania zločinu sprenevery podľa § 213 ods. 1 a 3 Trestného zákona. Za uvedený trestný čin mu bol rozsudkom okresného súdu z 3. mája 2012 uložený trest odňatia slobody v trvaní 66 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia, zároveň bol zaviazaný povinnosťou uhradiť spoločnosti ContiTrade Slovakia, s. r. o., Terézie Vansovej 1054, Púchov, škodu v celkovej výške 31 534,22 € a vo zvyšku nároku na náhradu škody okresný súd odkázal uvedenú poškodenú spoločnosť na občianske súdne konanie.

Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd podľa § 321 ods. 1 písm. d) a 3 Trestného poriadku svojím rozsudkom z 22. mája 2013 zrušil rozsudok okresného súdu z 3. mája 2012 vo výroku o treste a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Proti rozsudku krajského súdu z 22. mája 2013 podal sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne 24. júla 2013 dovolanie.

Najvyšší súd svojím uznesením z 5. novembra 2013 dovolanie sťažovateľa v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Podľa sťažovateľa v predmetnej veci došlo k porušeniu zásady totožnosti skutkov, pretože podľa obžaloby podanej 23. júla 2010 Okresnou prokuratúrou Poprad mal byť skutok sťažovateľom spáchaný v čase od 1. apríla 2007 do 30. novembra 2007, mal ho spáchať dvomi samostatnými výbermi hotovosti z pokladne, a to tak, že 31. októbra 2007 vybral z pokladne predajne spolu sumu 1 082 677 Sk (35 938,29 €), ktorú odviezol na účet

spoločnosti len v sume 982 677 Sk (32 618,90 €), a rovnako 12. novembra 2007 vybral z pokladne predajne sumu 900 000 Sk (29 874,53 €), z ktorej na účet spoločnosti odviedol len sumu 50 000 Sk (1 659,70 €) 20. novembra 2007. Skutok mal spáchať od 31. októbra 2007 do 20. novembra 2007, pretože prvý výber uskutočnil 31. októbra 2007 a 20. novembra 2007 vložil poslednú časť druhého výberu, a to vo výške 50 000 Sk (1 659,70 €), čo je v logickom rozpore s tvrdením obsiahnutým v prvej časti skutkovej vety. Skutkom mal spáchať škodu v sume 31 534,22 € (950 000 Sk), čo je škoda predstavujúca rozdiel dvoch už uvedených výberov a ich čiastočných vkladov na účet spoločnosti, t. j. zločin sprenevery mal pozostávať z dvoch útokov, ktoré boli vykonané 31. októbra 2007 a 12. novembra 2007.

Naproti tomu podľa uznesenia o vznesení obvinenia mal sťažovateľ skutok spáchať v čase od 1. apríla 2007 do 30. novembra 2007, skutok mal spáchať počas celej doby trvania pracovného pomeru (od 1. apríla 2007 do 30. novembra 2007), na účet spoločnosti neodvádzal tržby v plnej výške a počas celej doby trvania pracovného pomeru mal vydávať z tejto predajne tovar. Na vydaný tovar mal nevystavovať pokladničné bločky z pokladne a peniaze za vydaný tovar mal taktiež nepoukázať na účet spoločnosti MATADOR Slovensko, s. r. o., ktoré si mal ponechať, pričom uvedeným skutkom mal spáchať škodu v sume 44 816,20 € (1 135 132,89 Sk) a neodvedením tržieb mal spôsobiť škodu v sume 36 781,55 € (1 108 081 Sk). Výdajom tovaru bez vystavenia potrebných dokladov mal spôsobiť škodu v sume 8 034,65 € (242 051,89 Sk), t. j. zločin sprenevery mal pozostávať z niekoľkých časovo neurčených útokov, ktoré boli vykonané v rozpätí obdobia od 1. apríla 2007 do 30. novembra 2007.

Z uvedeného vyplýva, že pre skutok spočívajúci v dvoch samostatných výberoch hotovosti z pokladne poškodeného, ktoré neboli odvedené na účet poškodenej spoločnosti v celej výške, nebolo vznesené obvinenie a neuskutočnilo sa vôbec prípravné konanie. Skutok týkajúci sa výdaja tovaru z predajne poškodenej spoločnosti, pričom na vydaný tovar nemal sťažovateľ vystavovať pokladničné bločky z pokladne a peniaze za vydaný tovar taktiež nemal poukázať na účet spoločnosti MATADOR Slovensko, s. r. o., ale si ich mal ponechať, nebol zahrnutý do obžaloby, hoci sa o ňom viedlo prípravné konanie.

Rozdiel v skutkovej vete obsiahnutej v uznesení o vznesení obvinenia a v podanej obžalobe proti sťažovateľovi bol v čase, kedy bol skutok spáchaný, v spôsobe spáchania skutku, v počte spáchaných útokov, ako aj vo výške spôsobenej škody. Podľa sťažovateľa uvedené odlišnosti skutkov obsiahnutých v uznesení o vznesení obvinenia a v obžalobe, ktoré spočívajú až v štyroch základných údajoch, znamenajú, že v predmetnom konaní nebola zachovaná zásada totožnosti skutku, ktorá je východiskom zákonného procesu. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pokiaľ ide o skutkovú vetu obsiahnutú v uznesení o vznesení obvinenia, ktorá sa týka výdaja tovaru, tak s jej nezahrnutím do obžaloby sa prokurátor procesne vôbec nevysporiadal, rovnako ako sa nevysporiadal so zmenenou výškou spôsobenej škody.

V skutkovej vete rozsudku okresného súdu z 3. mája 2012 je uvedená skutková veta obsiahnutá v obžalobe. V predmetnej veci došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu zásadným spôsobom, pretože predmetom dokazovania v prípravnom konaní bol iný skutok, než v konaní pred okresným súdom, pretože obhajoba bola v dôsledku tohto porušenia v prípravnom konaní zameraná na vyvrátenie a preukázanie iných skutočností a dôkazov, než aké sú následne uvedené v obžalobe a aké sú na jej podklade preukazované v konaní pred súdom. Sťažovateľ svojím odvolaním namietal aj samotné konanie predchádzajúce vydaniu rozsudku okresného súdu z 3. mája 2012, ktoré považoval za spôsobilé vyvolať nesprávnosť samotného výroku o vine a následne aj nesprávnosť výroku o treste. Krajský súd sa otázkou porušenia zásady totožnosti skutkov vôbec nezaoberal a v rozsudku krajského súdu z 22. mája 2013 ani neriešil procesnú správnosť alebo nesprávnosť rozsudku okresného súdu z 3. mája 2012 týkajúcu sa tejto otázky. Okrem iného aj v dôsledku tejto skutočnosti – chýbajúceho výroku krajského súdu o správnosti alebo nesprávnosti konania, ktoré predchádzalo rozsudku okresného súdu z 3. mája 2012, podal sťažovateľ mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie podľa § 369 ods. 3 Trestného poriadku.

Podľa sťažovateľa uvedeným postupom došlo v predmetnej veci k porušeniu § 234 ods. 2 Trestného poriadku, čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Súdy zúčastnené na rozhodovaní vo veci sťažovateľa podľa neho porušili ním označené práva aj v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku. V tejto súvislosti poukázal na § 213 Trestného zákona, podľa ktorého sa trestného činu sprenevery dopustí ten, kto si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu. V predmetnej veci sa predmetom sprenevery (podľa obžaloby) mali stať finančné prostriedky. Tieto boli zverené na základe spoločnej dohody o hmotnej zodpovednosti trom zamestnancom poškodenej spoločnosti. Sťažovateľovi ako obžalovanému (vedúci predajne) a dvom zamestnancom, ktorí v konaní vystupovali ako svedkovia (servisní pracovníci). Hoci uzavretie dohody o hmotnej zodpovednosti a vznik schodku postačuje na vyvodenie pracovnoprávnej zodpovednosti, nemôže podľa sťažovateľa stačiť aj na vyvodenie jeho trestnoprávnej zodpovednosti, pretože táto zodpovednosť nie je koncipovaná na princípe objektívnej zodpovednosti vedúceho predajne, ale je koncipovaná na zavinení (úmysle) spôsobiť inej osobe škodu, čo zároveň vytvára predpoklad na naplnenie jednej zo základných zložiek skutkovej podstaty trestného činu, a tým je subjektívna stránka.

Aj krajský súd v odôvodnení rozsudku z 22. mája 2013 konštatuje, že *„je potrebné konštatovať, že obžalovaný tým, že ako vedúci pracovník, keď neodvádzal riadne a včas denné tržby, bezdôvodne tieto finančné prostriedky kumuloval, táto skutočnosť ešte nezakladá trestno-právnu zodpovednosť obžalovaného, ale možno ju hodnotiť ako porušenie pracovno-právnych predpisov, ako porušenie pracovnej disciplíny zo strany obžalovaného ako vedúceho prevádzky...“*.

Sťažovateľ uviedol, že na pojednávaniach preukázal, že prístup do predajne, skladu, trezoru, pokladni, disponovanie s tovarom, finančnými prostriedkami mali všetci traja zamestnanci úplne rovnocenný. Okrem hlavného vstupu do prevádzky sa nikto z nich neidentifikoval individuálne, či už išlo o prístup do predajne, skladu, pokladne, trezoru alebo k finančným prostriedkom. Systém práce, účtovanie na pokladni, výdaj tovaru, prijímanie finančných prostriedkov a nakladanie s nimi mali všetci traja zamestnanci

rovnocenný, aj hmotná zodpovednosť za zverené hodnoty bola nimi podpísaná na jednom dokumente rovnocenne – vlastnoručnými podpismi.

Na základe zistených skutočností sa potom podľa sťažovateľa možno rozumne domnievať, že schodok mohol vzniknúť v dôsledku dlhodobého neodvádzania tržieb, a nie dvojrazovým výberom finančných prostriedkov z pokladne jeho osobou a ich neodvedením na účet poškodenej spoločnosti tak, ako to vo svojom právnom závere vyslovili súdy zúčastnené na rozhodovaní predmetnej veci.

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že z rozsudku okresného súdu z 3. mája 2012 vyplýva, že sprenevery podľa § 213 ods. 1 a 3 Trestného poriadku sa mal dopustiť tým, že 31. októbra 2007 vybral z pokladne predajne sumu 1 082 677 Sk (35 938,29 €), ktorú odviedol len vo výške 982 677 Sk (32 168,90 €), a rovnako 12. novembra 2007 vybral z pokladne sumu 900 000 Sk (29 874,53 €), z ktorej na účet poškodenej spoločnosti odviedol len sumu 50 000 Sk (1 659,70 €) 20. novembra 2007.

Tento právny záver vyslovil konajúci súd napriek tomu, že zo znaleckého posudku č. 7/2009 vypracovaného znalkyňou D. L. a z jeho príloh vyplýva, že už od apríla 2007 dochádzalo k nárastu stavu pokladne. Z obžaloby, ako aj zo záverov súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci vyplýva, že 31. októbra 2007 malo dôjsť k prvému „neodvedenému“ výberu finančných prostriedkov z pokladne poškodenej spoločnosti (stav pokladne bol 1 256 872,50 Sk). Z výpovede svedkyne (pracovníčka ekonomického úseku poverená výkonom kontroly tržieb spoločnosti) vykonanej na hlavnom pojednávaní 20. októbra 2011 vyplynulo, že prvé nezrovnalosti medzi doručeným súpisom a výpismi banky zistila už v máji 2007, o čom sťažovateľ v uvedenom období vedenie poškodenej spoločnosti neinformovalo. Z vykonaného dokazovania podľa sťažovateľa vyplynulo, že k neodvádzaniu finančných prostriedkov dochádzalo aj v čase, keď nebol ako vedúci predajne prítomný na pracovisku. Z výpovedí spolupracovníkov sťažovateľa vyplynulo, že tržby v čase neprítomnosti sťažovateľa taktiež neboli odvádzané riadne a včas a boli odvádzané týmito spolupracovníkmi. Uvedené skutkové zistenie odporuje právnomu záveru súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci o tom, že schodok bol spôsobený dvomi

samostatnými výbermi finančných prostriedkov sťažovateľa z pokladne poškodenej spoločnosti a ich neodvedením na účet spoločnosti, ako aj právnomu záveru o tom, že práve sťažovateľ ako vedúci predajne si prisvojil cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a dopustil sa tak zločinu sprenevery podľa § 213 ods. 1 a 3 Trestného zákona.

Napriek uvedeným zisteniam okresný súd z vykonaného dokazovania ustálil právny záver, podľa ktorého sa sprenevery v podobe schodku dopustil práve sťažovateľ. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že pokiaľ reálne prichádzajú do úvahy dve alebo viaceré verzie skutkového deja, je potrebné s použitím zásady in dubio pro reo neuznať sťažovateľa za vinného, pretože nedokázaná vina musí mať pre obžalovaného rovnaké dôsledky ako dokázaná nevina.

Vzhľadom na uvedené v závere svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Na základe uvedených skutočností žiadam Ústavný súd SR, aby vyhovel mojej sťažnosti a aby vyslovil porušenie zákona a súčasne zrušil všetky doterajšie rozhodnutia príslušných súdov, ktoré vo veci konali a rozhodovali.

Žiadam, aby Ústavný súd SR po prijatí mojej sťažnosti zakázal pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd a prerušil vykonateľnosť rozhodnutí a uznesení príslušných súdov, teda aj môj výkon trestu odňatia slobody, ktorý vykonávam už viac ako 9 mesiacov.

Zároveň žiadam Ústavný súd SR, aby prikázal príslušnému súdu, aby vec v primeranom rozsahu znova prerokoval a rozhodol. ...“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti taktiež požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v predmetnej veci namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu z 3. mája 2012, rozsudkom krajského súdu z 22. mája 2013 a uznesením najvyššieho súdu z 5. novembra 2013.

V zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02). Jednou zo zákonných podmienok na jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v zákonom ustanovenej lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Podľa zistenia ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu z 5. novembra 2013, ktoré je konečným rozhodnutím v tejto veci, bolo sťažovateľovi doručené 5. decembra 2013 a jeho právnej zástupkyňi 7. decembra 2013.

Sťažnosť sťažovateľa z 3. apríla 2014 bola daná na poštovú prepravu 3. apríla 2014 (ústavnému súdu bola doručená 4. apríla 2014).

Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ sa ochrany svojich označených práv domáhal až po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako oneskorene podanú, a vzhľadom na túto skutočnosť bolo už ďalej bezpredmetné rozhodovať o jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2014